

ANUNCIAMENTELE.

IN TOATA ROMANIA... L. n. 47... IN STRAINATATE... 60... INSERTIUNI SI RECLAME... 30 litere pe pag. IV, 30 bani... Reclame 2 lei pe linia... numér in capitală 10 bani.

TIMPUL

ESE IN TOATE ZILELE DE LUCRU.

Biourul Redacției și Administrației: Palatul 'Dacia'.

ANUNCIURI

Se primesc in străinatate: La D-nii Haasenstein & Vogler in Vienna, Wallsehgasse 100, A. Oppelt in Vienna, Stubenbaatei 3; Rudolf Mosse in Vienna, Seilerstätte 7; Philipp Löb in Vienna, Eschenbachgasse 11; L. Lang & Comp. in Pesta, Hava-Laffite & Comp. in Paris, C. Adam 2, Carrefour de la Croix-Rouge 2, Paris; Oran & Comp. Rue Dronot 2 Paris; Eug. Miouss, 139-140, Fleet Street London.

Scrisorile nefrancate nu se primesc.

Articolele nepublicate se vor arde.

Un număr in Districte 15 bani.

Table with exchange rates for various locations like Bucuresci, Dacia, Romania, etc.

Table titled 'Cursul de Viena, 9 Iulie' showing rates for gold, silver, and other currencies.

Table titled 'Cursul de Berlin, 9 Iulie' showing rates for various currencies and gold.

Table titled 'PLECAREA TRENURILOR' showing train schedules between various cities like Bucuresci, Suceava, Giurgiu, etc.

at va ține esposiția, românii merg la Paris vor găsi ziarul 'TIMPUL' in Grands Magasins du Printemps, Boulevard Haussmann 70.

TELEGRAMME TELEGRAFICE

London, 9 Iulie. Toate ziarurile engleze, afară de 'Daily News', aprobă cu căldură convenția încheiată cu Turcia, relativ la insula Cipru.

Viena, 8 Iulie. Ziarele aplaudă tratatul de alianță încheiat între Turcia și Anglia, prin care acum înaintea Turcia va fi la adăpostul năvălirilor Rusiei.

Berlin, 9 Iulie. Cestiunea Batumului n'a fost încă pe deplin rezolvată, în ședința de ieri a consiliului. În această ședință s'a ocupat de cestiunea persană. Malkom Khan, reprezentantul Persiei, a fost introdus în audiență. El a făcut o expunere a neînțelegerilor ce există în privința granițelor între Persia și Turcia.

Crajejevatz, 9 Iulie. Scopcina a însărcinat un comitet cu redactarea proiectului de adresă, ca răspuns la discursul tronului.

Berlin, 9 Iulie. În discuția cestiunii Batumului, care a avut loc ieri, Congresul a manifestat convingerea că este de trebuință să se ia în considerație interesele Rusiei, poziția ei de mare putere și jertfele ce a făcut.

BUCUREȘTI

Mercuri, 28 Iunie (10 Iulie). Se poate zice deja acum, fără teamă de a fi desmintit după câteva zile, că congresul și-a terminat lucrările sale în ceea ce privește cestiunile principale.

ne dă să înțelegem cam în ce sens va fi decizia congresului în punctul acesta. Congresul, ne zice telegrama, a manifestat convingerea că ar fi de trebuință să se ia în considerație interesele Rusiei, poziția sa de mare putere și jertfele pe care le-a făcut.

În cestiia Dardanelor s'a hotărât să se mențină statul quo și în privința sangiacului Sofia se va urma exemplul înțeleptului Solomon, se va tăia în două, numai cu deosebirea că nici una din numele presumpțive nu are degând să sară strigând: 'Nu! tăiați! Lăsați! mai bine întreg, fie chiar în mâna alteia.'

Știrile asupra deslegării cestiiei grecești se afirmă în mod oficial. Negocierile greco-turce despre rectificarea granițelor vor fi conduse direct între Atena și Constantinopol. Diferințele care s'ar putea ivi la aceste negocieri, vor fi aplanate de către o comisie a puterilor semnatare, care va rămânea la Berlin după închiderea congresului.

O știre însemnată ne aduce o telegramă de ieri. Regina Angliei a încheiat o convenție cu Sultanul, prin puterea căreia Anglia va ocupa Ciprul, îndatorindu-se să ocrotească pe Turcia în Asia-mică.

Cu toate că acest fapt va surprinde mult pe imputerniciții celorlalte puteri, sperăm că nu va turbura mersul negocierilor. Se poate aștepta că tratatul de pace va fi semnat Sâmbătă cel mai târziu. Ocuparea Bosniei și a Erțegovinei de către Austria întâmpină o critică foarte aspră în opinia publică austriacă.

Din Croația de sud se scrie ziarului 'Allg. Zeit.' următorul comentariu asupra activității plenipotențiarilor la Congres:

'Este o cale alunecoasă în care intră acum monarhia austriacă, și compatrioții contelui Andrassy trebuie să fie cei mai îngrijiiți. Viitorul aparține slav, la a cărei preponderanță, contele Andrassy lucrează la Congres din toate puterile.'

În Rusia, presa strigă furios în contra Austriei, pretinzând că politica rusească ar fi bătută în toate părțile. 'Golos' laudă mult o broșură apărută de curând, în care se dă Austriei numele de 'Turcia creștinească', fiind că și sub domnirea ei suspină un număr mare de slavi cari trebuie liberați.

CORRESPONDENȚA PARTICULARĂ

TIMPULUI

Iași, 22 Iunie.

Hotărârea Congresului în privința României ne-a fost cunoscută de altăieri. De atunci domnește o mâhnire generală în orașul nostru, precum negreșit în toată țara. Astăzi aflăm că în București este o mișcare mare: guvernul ar voi să convoace o constituantă, iar parte din deputați și senatori s'ar opune, mai cu seamă fracțiunii de la noi cari ar socoti că chestiunea Basarabiei și aceea a evreilor s'ar putea deslega și de Adunarea aceasta. Deputații și senatorii alegă din toate părțile la București și chiar mulți particulari—amici politici ai partidului radical. Ce vor fi plănădind acolo, nu știu. Pe de altă parte, jurnalele de ieri din București de orice culoare sunt pline de descurajare, afară de 'România Liberă', care e tot răboinică.—Cine oare redactează această fonă? Este cu putință ca oamenii ce se respectă să scrie într'un asemenea stil? În articolul de fond de ieri un întreg popor de 80 milioane—este numit o adunătură de porci, iar membrilor Congresului, numiți de a rândul, li se dau niște epitețe cum nu s'ar da în cea din urmă cărmă! Este adevărat că demn și patriotic? Prin injurii țigănești se poate îndrepta rēul? Not auzisem că la 'România Liberă' lucrează mai mulți profesori și alți tineri cu carte, dar se vede că redacțiunea s'a schimbat, căci altminteri nu s'ar explica această lipsă de bună-cuviință față cu străinătatea și față mai ales cu românii.

Momentul ămăi pare nemerit pentru a recapitula pe scurt faptele ce s'au urmat de la căderea guvernului conservator până astăzi ca să vedem cum s'a început această dramă, și cum s'a desvilit treptat pentru a ajunge la acest tragic sfârșit.

I. În vreme ce răboiul oriental se proiectează de Rusia, în țară coaliția de la Mazar-pașa se întemeiază. Această coaliție — lucru ciudat — este pe de o parte sprijinită de engleji pe temeiul asigurărilor d-lor Ioan Ghica și Dim. Sturza, că noul guvern va sprijini politica turcească; pe de altă parte este sprijinită de ruși, pe temeiul înțelegerii lor secrete cu d-nii Rosetti-Brătianu.

II. Ministerul conservator cade. Ministerul de coaliție se formează. Îsbucnirea răboiului oriental se vede viind cu siguranță. Pentru ca d. Rosetti-Brătianu să poată pune în lucrare planurile lor, trebuiau eli-

minate din cabinet elementele cari n'ar fi urmat politica slavofilă a acestor domni. În acest scop se organizează cu dibăcie punerea în judecată a foștilor miniștri, fapt prin care se dedeă două loviri de odată: atât se imobiliză pe o vreme nehotărâta șefii conservatorilor și apoi se înlătură de la guvern d. Manolache Costache, Vernescu etc. care ar fi fost supărăcioși în politica externă a d-lor Rosetti-Brătianu.

III. Brătianu e prezident consiliului. Partidul radical pur domnește. Brătianu vede că Ionescu nu este așa ușor de condus cum credea: el trebuie un alt ministru de externe mai cu talent și mai puțin îndărătnic. Înțelegerea cu Cogălniceanu care în trista stare materială în care se găsea, își jertfește convingerile unei întregi vieți politice pentru îndreptarea averii sale. Eliminarea lui Ionescu. Intrarea rușilor în țară e iminentă. Disolvarea Senatului care adusese la cărmă pe radicali, dar care era prea independent. Încheierea convențiunii din 4 (16) Aprilie, 1877. Alergările se fac contra Constituțiunii, în zilele în care oștirile rusești trec hotarele țării.

IV. Marele Duce Nicolae e la Ploiești. Tractări cu guvernul radical. Acesta face rugăminte peste rugăminte din cele mai umilite pentru a avea voia de a trece Dunărea alături cu oștirile împărătești. Declarația independenței și a răboiului cu Turcia. Împăratul Alexandru II sosește în România. Rușii refuză de a ne admite ca luptători pentru creștinătate în condiții onorabile pentru noi. M. S. Domnitorul merge la Poiana. Guvernul nostru stă pasiv și mocnește; ministrul de externe are multe ocupații cu contractii Ruși.

V. Rușii sunt bătuți la Plevna în mai multe rânduri; poziția oștirii rusești e cea mai primejdioasă; isbânda e a Turcilor dacă Rușii nu primește grabnic ajutor. Românii sunt rugați a veni în ajutor cu orice condițiuni ar avea.

D-nii Rosetti-Brătianu stipulează oare care condiții militare, nici una politică, laudându-se că sunt cavaleri și nu vor zăpăsi, chează și emanet. Luptele de la Plevna. Sângele filor noștri curg în șiroaie. Plevna cade. Împăratul sărută pe Domnitorul nostru, el dă o căvălărie, și pleacă.

VI. Marele Duce Nicolae ne mai având trebuință de Români, după ce fundamentul apărării turcești a căzut, ne trimite la Vidin ca să luăm cetatea și să o dăm Rușilor ceea ce guvernul nostru găsește poate cu cale. Rușii trec Balcanii și înconjură Constantinopol. Emoție

în toată Europa. Înaintea încheierii tractatului de pace ni se cere retrocesiunea Basarabiei drept plată a cooperării noastre. Emoțiune grozavă în România. Guvernul își întoarce cojocul pe dos, își schimbă politica cu desăvârșire, de frica unei depline impopularități. Din un extrem, radicalii cad în altul: de la supunere umilă și oarbă, trec la injurii cărmărești, cum nu sunt iertate nu numai unor bărbați politici, dar nici chiar unor particulari cari se respectă. Rușii se supără pe noi și încheie tratatul de la St. Stefano. — Jale și descurajare pentru Români.

VII. Reclamațiile engleze. Alergarea d-lui Brătianu la Viena și Berlin, sărutând mâna celor pe cari puțin mai înainte îi injuriasse. Primirea sa rece peste tot locul. Englezii înarmează. Speranța guvernului într'un resboi anglo rus și în pacea ce se va încheia în urma acestui resboi gigant ce părea iminent.

VIII. Înțelegerea între engleji și ruși, după mijlocirea Germaniei. Convocarea și întrunirea Congresului de la Berlin.

IX. Resultatul pentru Români: Pierderea Basarabiei; drepturi impuse țării pentru evrei!

Iată în câte-va linii istoria politicii radicale!

Așteptările Românilor celor mai pesimiști au fost întrecute! D. Carp care prevedea, prin discursurile sale ținute în Senat, rezultate fatale pentru țară, nu se aștepta singur la un sfârșit așa de grozav. Cuvântul lui Schiller citat de d. Manolache Costache în Senat se adevărește pe deplin:

'Rusia e scurtă, dar lungă e căința!'

Iată unde merge un popor care își încredințează soarta sa, fără control, unei cete de demagogi, vecinici orbii, vecinici incapabili! În vremi așa de grele, oamenii așa de ușori!

B. B.

Menținerea d-lor administratori al domeniilor Statului în funcțiunile din cari au demisionat de sunt deja atâtea luni, constituie, din partea guvernului, și mai ales a d-lui ministru de finanțe, cea mai manifestă nepăsare de glasul opiniunii publice, care a strigat și strigă contră-le, și de autoritatea Camerei legiuitoare, care auzi cu satisfacțiune, pe d. ministru de finanțe, anunțând-o că a primit demisiunea acelor administratori.

Multe sgomote defavorabile acestor d-ni administratori au circulat și cir-

culă încă în public; multe fapte grave și compromițătoare s'au denunțat prin presă la adresa d-lor; importante acțe bănuitoare au dat ocaziune la interpelări în Corpurile Legiuitoare; și, cu toate acestea, guvernul continuă a' l menține, de și modul și ocaziunea, în care s'a anunțat demisiunea lor Camerei, nu însemna de cât o satisfacțiune legitimă dată cererii generale.

Dar demisiunea lor nu fu decât o abila stratagemă din partea ministrului respectiv, d'a înlătura interpelețiunile, la care nu se mai vedea în stare a răspunde, și de a preveni denunțările făcute prin ziare. Prin această tactică, d. ministru de finanțe reuși oare-cum a liniși opiniunea publică... dar o liniși amăgind-o și nu trebuia să o amăgească, fiind-că nu' face onoare.

Dacă d-sa era convins că administratorii domeniilor erau la înălțimea misiunii lor, prin capacitatea, activitatea și conștiința datoriei, trebuia să' l invite cu insistență ca să liniștească publicul, desmintind, prin comunicate, realitatea faptelor denunțate prin presă și mai cu seamă în cazurile când erau provocați a răspunde. Tăcerea d-lor nu milita în favorul încrederii d-lui ministru.

Pe de altă parte, dacă d. ministru de finanțe era convins că administratorii domeniilor intrunesc calitățile de mai sus, era de datoria sa a' l apăra cu demnitate în Camera legiuitoare, iar nu a răspunde interpelării prin anunțarea demisiunii lor, care, însemnând în altf termen: „așa este, aveți dreptate; dar am scăpat de ei”, produse auditorului o plăcută impresiune, însă foarte defavorabile pentru cei ce erau în cestiune.

Cu modul acesta, d. ministru de finanțe și-a ajuns scopul, nepreocupându-se de natura mijlocului întreprins. Măntine pe actualii administratori, pe cari l'a acusat însuși prin chiar anunțarea demisiunii lor, și aceștia continuă a gera, ca și în trecut, administrațiunea domeniilor, fără a ține socoteală de ceea ce s'a scris prin presă și s'a zis în Corpurile legiuitoare, împingând abnegațiunea până la sacrificiul, ca să și păstreze posturile.

Guvernul, prin stratagama d-lui Campineanu, și-a ajuns scopul dictat de interesele partidei sale: administratorii, dotați cu multă abnegațiune, au trecut neobservată calificățiunea de necinstiți, ce li s'a

adus în ședința publică a Camerei, și averea Statului rămase, în interesul partidei radicale, sub administrațiunea acelor și favoriți ai guvernanților.

Mulțumită abilității acestei administrațiuni, încetul cu încetul, venitul domeniilor Statului, în loc de a spori, său cel puțin a staționa, va merge din ce în ce descrescând; astfel că de va ține câțiva ani acest guvern și va măntine pe actualii administratori, venitul domeniilor va ajunge cel puțin la jumătate din ceea ce era la venirea guvernului radical.

Și cum ne-am putea îndoi despre acest rezultat, când am văzut moșii, dintre cele mai frumoase, arendate pe timp de opt ani și pe prețul jumătate ca în periodul precedent, numai și numai din neglijența d-lor administratori și din schimbarea deciziunii lor pe fie-care zi, totdeauna motivată în interesul Statului, și totdeauna verificată în prejudiciul Statului?

Moșia Tomești, din județul Iași, a fost arendată, pe un period de zece ani, cu prețul de 50,000 lei. Arendașul, neîndeplinind condițiunile contractului a fost deposedat, și moșia s'a căutat în regie de către d. Atanasie Gheorghiu, care a versat la casieria din Iași, în contul anului 1877, suma de lei 3.000, oprindu'și remisa și cheltuelile făcute, și mai având să răspundă, tot în contul aceluși an, ca la 10 mil lei. Dacă d. Gheorghiu ar fi fost însărcinat din toamnă cu căutarea acelei moșii, neapărat că venitul ei ar fi acoperit întreaga arendă. Trimis primăvara, se înțelege că n'a putut realiza toată arenda.

Et bine Administrațiunea domeniilor, neștiind în seamă suma cu care fusese arendată moșia Tomești, nici aceea ce prinsese pe dânsa în regie, o scoase în licitație într'un timp inoportun, și o arendă d-lui deputat Tacu, pe restul periodului de 8 ani cu suma de 25,000 lei anul, adică cu jumătate din prețul cu care fusese arendată, sau cu o pierdere de 200,000 lei pentru Stat, în timpul periodului de 8 ani.

Asemenea moșia Sinești din județul Iași, care este iarăși una din cele mai frumoase moșii ale Statului, găsindu-se în condițiile celei de mai sus, fu arendată, pe termen iarăși de opt ani, cu suma de 22,550 fr., din suma de 61,000 cu care fusese arendată la începutul periodu-

lui, adică cu o pierdere, pentru Stat, de peste 300,000 lei.

O altă moșie tot din județul Iași, anume Costulenii-Prisacanii, care se puse în licitație în contul vechiului arendaș, se adjudecă cu 45,050 lei, asupra d-lui Gingiri, adică cu 50 lei mai mult decât o luase primul arendaș. Administratorii nu voră să o confirme, și dispuseră a se căuta în regie, până la o nouă licitațiune, numind regisor, cu diurnă de zece lei pe zi, pe d. Daniel Mihăilescu, cu promisiunea că, dacă nu se va arenda la noua licitațiune, va rămănea a se căuta în regie de către d-sa, cu remisa stabilită de 10 la sută.

D. Mihăilescu se duce la moșie, o ia în primire, printr'un proces verbal încheiat în regulă, în ziua de 24 Octombrie trecut, și, prin raportul cu No. 1, aduce la cunoștiința d-lor administratori cele constatate de d-sa, și cere autorizațiunea de a închiria cârciumile, viile, și de a da pământul în arendă locuitorilor, oferindu-i-se prețuri satisfăcătoare.

D-nii administratori, ca bunii administratori, nu răspund nimic, deși aceste operațiuni trebuiau făcute în timp. D. Mihăilescu solicită din nou autorizarea, prin raporturile No. 11, 14, 20, 21 și 24; dar domnii administratori nu răspund un cuvânt, timpul arăturilor trece, viile rămân părăginite, nemestiile neînchiriate, și, tocmai după trei luni de la numirea d-lui Mihăilescu, scot moșia din nou în licitație, la prefectura locală, pentru ziua de 9 Ianuarie, când se adjudecă cu prețul de 25,000 lei, adică cu 20,000 lei mai puțin, tot asupra d-lui deputat Tacu.

D. Mihăilescu informează imediat pe administrațiune, că acest preț reprezintă abia pe jumătate din ceea ce face moșia și din ceea ce domnia-sa ar fi scos, de sigur, dacă i se da autorizația cerută în atâtea rânduri. Tot d'odată și primitivul arendaș ofertează moșia, care se repune în licitație, pentru ziua de 16 Ianuarie.

În ziua fixată pentru licitațiune, moșia se adjudecă cu 45,100 lei asupra lui Carol Stratulat, o persoană fictivă; d. Mihăilescu însă, văzând că acilea se juca o comedie, prin raportul cu No. 34, urmat de acela cu No. 27, și, după aceea, de cel cu No. 28, solicită neconținut administrațiunii, ca, în interesul moșiei, să l dea autorizațiunea cerută, ca să poată face ceea ce timpul mai

permitea a se face; dar nici un răspuns din partea Administrațiunii.

Tocmai la 21 februarie primesce, din partea Administrațiunii, ordinul cu No. 6664, subscris de singurul administrator Teodorescu, prin care răspundea de urgență la un raport din 10 decembrie (ordinul purta data din 14 februarie), prin care el încunoșciunța că însărcinarea sa încetase încă de la 20 ianuarie, de când se confirmase moșia asupra d-lui Stratulat, și că, prin urmare, să predea moșia în primirea primăriei locale.

Predata primăriei locale. — Primăria să caute moșia în regie! — aceasta fu autorizată a închiria, a arenda, etc.; și, pentru că timpul era întârziat, se dispuse ca să nu mai supună aprobării administrațiunii actele încheiate, ci numai prefectului și casierului local.

Deci, pe la 25 februarie, moșia a trecut din posesiunea d-lui Mihăilescu, în cea a Primăriei locale, care a fost autorizată a face toate lucrările, pentru cari d. Mihăilescu ceruse, în atâtea rânduri, autorizarea, fără să l-o dea. La 29 martie, adică după o lună, administrațiunea scoase din nou în licitație, și se adjudecă cu 18,000 lei asupra d-lui Adrianopolu, care se zice a fi un interpus al d-lui Tacu deputat.

Această moșie este din nou în licitație pentru ziua de 3 Iulie viitor.

Oricine ar avea câtu-și de puțină idee asupra exploatarei agricole, și ar citi cu atențiune peripețiile prin cari a trecut arendarea acestei moșii, va vedea, împreună cu noi că nerăspunderea Administrațiunii la atâtea rapoarturi ale regisorului vădesce scopul preconțuit de a lăsa moșia în necăutare pentru a se arenda pe lucru de nimic, la timpul crezut oportun, celor favoriți ai puternicilor zilei.

Dacă, la Octombrie, Administrațiunea Domeniilor ar fi autorizat pe regisorele ei, d. Mihăilescu, să facă învoelile, fă măcar pe un an, să a rendezze locurile, viile, cârciumile, etc.; Statul ar fi putut lua, dacă nu o sumă egală cu arenda acelei moșii, cel puțin aproape egală cu aceea sumă. Ceea ce va lua acum, nu scim de va fi de ajuns ca să plătească pe regisor, zece franci pe zi de la 20 Octombrie până la 25 Februarie, și pe păzitorii de hotare etc.

Iată administrațiunea favoriților, pe cari d. ministru Campineanu nu se îndură a' l înlocui!..

Dar vom reveni, căci avem multe la partida dumnealor!

Veștile ce vin de la Berlin se trecu în accentele armonioase cari spun lumii frumoasa dată Orientului în saloanele lui Radzivil. Felicitări peste țări se schimbă ca cei mari regulat în părțea, că totul aproape a se termina și că n'a rămas de pus la cale de cât ce una armeană. La 10 Iulie s. n. dă termenul că plenipotențiarilor vor termina lucrările definitiv, atare mod stând cestiunea, este de ca acum să aruncăm ochii asupra operei diplomației, să o privim și ne dăm seamă despre condițiunile de viață în cari au întocmit-o jesterii de la Berlin.

Iată bilanțul: În locul Bulgariei de la San Stefano, Berlinul a născut două: una cu numele său generic, alta sub numele de Rumelia. La un caz dat vor deveni sub un nou nume de *Principate-Unite* și Bulgaria mare. Aceasta e o cestiune de timp. Congresul a lăsat aci un loc deschis umplut așteptarea de câțiva ani. Cestiunea dar a unei mari Bulgarii... mai bine a unei noi Rusii în Orient, e o cestiune care, departe de a fi suprimată Congresul, s'ambinat'o numai.

Cestiunea sârbă s'a regulat cu lipsirea a 3 ținuturi ce i se mai dădă Niș, Piro și Vranja. Cestiunea Montenegruului cu creșterea de câte-va ținuturi și portul Antivari în părți cu Austria. Cestiunea greacă, cu toate promisiunile ce s'au făcut acestui brav popor, după o depeșă din Berlin vedem că se spunemcă! Congresul ar părăsi pe Grecia. Nu ne surprinde de loc, tot astfel a fost jucată și România. I s'a promis concurs, atențiune și la urmă telegramele ne au anunțat că totul s'a redus la răpirea Basarabiei. Cât despre Bosnia și Herțegovina, lor li s'a zis să fie îndestulate cu onoarea de a fi ocupate de trupele austro-ungare. Sărmanele provincii, cari în primăvara anului 1875 au fost puse în gura tunului spre a începe răcoala agrarie sub Liubobratci, până ce în Iulie 1876 veni rândul Serbiei și Montenegruului spre a mai mări scena dramei, că apoi în Aprilie 1877 să intre în arenă colosul de la Nord, și să le ducă astăzi la

FOIȚA TIMPULUI

UTILITATEA

STUDIILOR NEOLATINE ÎN ROMANIA

Prelegerea ținută la Facultatea de litere din București Duminică 7 Maiu 1878, spre inaugurarea cursului de „Istoria literaturilor neolatine.”

de

d. G. L. Frollo,

Națiunile cari stau în fruntea culturii moderne n'au lipsit de a aplica toate aceste resurse la studiul literaturii lor naționale, precum e lucru firesc; însă atențiunea lor s'a îndreptat mai cu dinadinsul asupra literaturilor clasice, cari recapitulează, spre a zice așa, trecutul sufletesc al omnirii, și au dat astfel o expresie atât de înaltă, încât a rare ori putură cei moderni să se apropie de dânsa. Mai rar încă s'o întrecă îndată însă după literaturile clasice, aflăm că cele neolatine nu fost pretinziunea obiectul de predilecție, nu numai la acele popoare care și pot permite ori-ce fel de

lux intelectual, ca învățata Germania, ci încă la acelea cari sunt mai cumpătate în sfera lor de acțiune estetică și culturală, ca Olanda și Rusia; iar predilecția a mers atât de departe, încât niște autori neolatini, ca marele Alighieri, au găsit în streinătate un fel de cult consacrat prin societăți anumite de învățați, prin cursuri speciale de universitate, prin reviste speciale. ast-fel precum nu li se întempla nici în patria lor.

Ce pot dar ca caute și unele și altele din aceste popoare în literaturile unei ginți de o fire deosebită și adese-ori depărtată prea mult de orbita vieții lor materiale și intelectuale? Este oare o simplă curiozitate care le îndeamnă, sau o simplă sete de emoții noi și de noi desfătări sufletesti? Este admirație și simpatie, sau este un simț de rivalitate și o cercetare precugetată a tărâmului destinat pentru luptele viitoare?

Poate, domnilor, să fie câte ceva din toate acestea: însă motivele principale sunt de un ordin superior și este important a le cunoaște, fiind-că se coprinde într'însele multe învățăminte folositoare pentru noi în-

tru cât năsuim a fi prenumerați între națiunile cele culte.

Este o lege fundamentală, și pentru individualitățile izolate și pentru societățile întregi, ca niciodată să nu poată ajunge la toată perfecțiunea de care sunt vrednice prin simpla dezvoltare intrinsecă de a puterilor lor, ci să aibă trebuință de a primi din când în când o impulsione nouă de din afară, care să stărnească alte puteri latente, și să pue pe cale o nouă plămădire de elemente producătoare. Toată sociologia atarnă de o asemenea lege, de oare-ce darurile naturii sînd presărate în măsuri neegale între deosebitele ființe, prin solidaritatea tutulora se produce un fel de întregire și compensățiune reciprocă, și prin urmare o nouă stare, de unde decurg alte armonii și alte direcțiuni ale progresului. Literatura, ca fenomen sociologic, se află în același caz. O concepțiune estetică, după ce s'a ivit, după ce s'a desfășurat, după ce a primit aplicațiunile și a dat rezultatele firești ce puteau scoate dintr'ânsa generațiunea și poporul ce o ad produs, încetează cu încetul de a mai fi roditoare, și perdelplinătează înțelesului, și degenerază

într'un fel de formalism sarbed, convențional și incapabil de a mai a prinde inimile său de a hrăni mințile. O concepțiune cu totul nouă, sau care să fie aptă a reintrema, a preface și a reproduce într'o formă mai coprinzătoare concepțiunea precedentă, nu se poate născoci fără de o îmboldire ulterioară, fără prezența unor condițiuni princiocase remase până atunci la întunec, ceea ce presupune un factor nou despre o parte, și o îndestulătoare vitalitate sufletească despre alta. Adesea factorul cel nou lipsește la o literatură întreagă, și vitalitatea cea sufletească e în stare de oboșală: atunci este vremea importățiunilor streine, care vatămă originalitatea produselor numai în proporțiune cu gradul de pasivitate ce întâmpină acolo unde intervin. O literatură decăzută și slabă e atrasă prin modul acesta în sfera unei literaturi mai viguroase, și perde treptat ori-ce urmă de fire individuală: din contra o literatură jună și puternică își asimilează pe celelalte, tot imprumutându-se de la ele, se impodobește cu spoliile lor, își construiește o sintese mai largă, se face înțeleasă de toți, pentru că își a însușit lim-

bagiul tutulora, și în fine asigură națiunii sale un caracter de universalitate, o domnie universală asupra familiei omenești.

Acum înțelegeți, domnilor, pentru ce nobila Germania cultivă literaturile streine cu o rivnă ce o așteaptă în deșert la aceia ce ar avea un interes mult mai imediat; înțelegeți pentru ce nu se află, poate, o singură limbă pentru studiul căreia să nu existe o gramatică și un dicționar german, nu se află nici un product însemnat al altui popor care să nu fie retipărit, ilustrat și tradus în Germania de oare care bărbat eminent. Nu e dar cu totul fără dreptate, dacă în excesul mândriei lor patriotice, Germanii și atribue un fel de privilegiu al înțelegerii și al interpretării universale, menit a forma împrejurul vetrii lor un fel de convorbire a tuturor glasurilor de pe fața pământului. Mai mult decât ori căruia (scrie unul dintr'înșii), mai mult decât ori căruia nouă ni s'a dat în parte darul unei receptivități nemărginite, darul de a auzi și a pricepe limbajul poeziilor toate, de a afla, de a judeca și de a ne însuși toate armoniile prin cari s'a rostit inima și spiritul națiilor, fie acestea

CRONICA

„Bis-rica și Școala” publică următoarele date asupra școlilor în dieceza Aradului pentru anul 1877:

Districtul consistorial din Arad are 18 inspectorate cu 304 comune, 358 școli; copii de școală de la 6—12 ani 16,848 sex bărbătesc și 15,758 sex femeesc, la olaltă 32,606 copii de ambe sexe: copii de școală 12—15 ani 6,867 sex bărbătesc și 7,648 sex femeesc, la olaltă 15,515.

Dintre cei de la 6—12 ani au trecut școala regulat 9,668, neregulat 633. Dintre cei de la 12—15 au cercetat școala regulat 2,707, neregulat 1,352.

Numerul învățătorilor e 359, între care cu examenul de admitere sunt 208, cu studii pedagogice 108, cu alte pregătiri 33.

Districtul consistorial din Oradea mare are 8 inspectorate cu 294 comune; 249 școli elementare cu 208 învățători, între care cu examen de admitere sunt 42, iar 166 fără examen. Copii de școală de la 6—12 ani sunt 8,189 sex bărbătesc și 7,073 sex femeesc, la olaltă 15,261; dintre acestea frecventează școala 4,337 copii de ambe sexe.

Copii de școală de la 12—15 ani sunt 3,643 sex bărbătesc și 3,348 sex femeesc, la olaltă 6,991; dintre acestea frecventează școala 672 copii de ambe sexe.

Resumând cifrele statistice ale copiilor de școală, peste tot, în dieceza Aradului sunt 70,373 copii de școală, dintre care frecventează școala regulat și neregulat 26,069, iar restul de 43,704 nu frecventează școala de fel.

„Bis-rica și Școala” publică următoarele date asupra școlilor în dieceza Aradului pentru anul 1877:

Districtul consistorial din Oradea mare are 8 inspectorate cu 294 comune; 249 școli elementare cu 208 învățători, între care cu examen de admitere sunt 42, iar 166 fără examen. Copii de școală de la 6—12 ani sunt 8,189 sex bărbătesc și 7,073 sex femeesc, la olaltă 15,261; dintre acestea frecventează școala 4,337 copii de ambe sexe.

Copii de școală de la 12—15 ani sunt 3,643 sex bărbătesc și 3,348 sex femeesc, la olaltă 6,991; dintre acestea frecventează școala 672 copii de ambe sexe.

Resumând cifrele statistice ale copiilor de școală, peste tot, în dieceza Aradului sunt 70,373 copii de școală, dintre care frecventează școala regulat și neregulat 26,069, iar restul de 43,704 nu frecventează școala de fel.

Resumând cifrele statistice ale copiilor de școală, peste tot, în dieceza Aradului sunt 70,373 copii de școală, dintre care frecventează școala regulat și neregulat 26,069, iar restul de 43,704 nu frecventează școala de fel.

ULTIME STIRI

(Agenția Havas).

(10 Iulie, 9^{1/2} ore dimineața)

Berlin, 9 Iulie.

Congresul a discutat chestiunea Batumului, n'a fixat însă până acum granițele de miazăzi și apus ale Batumului.

Chestiunea deșertării Tarciei de către Rășii nu s'a atins încă. N'a fost vorba astăzi în congres despre convenția turco-rușeză.

Berlin, 9 Iulie.

Congresul a lămurit astăzi un mare număr de chestii de hotărniciri. O discuție lungă și amănunțită a avut loc în privința granițelor ruso-turcești din spre Batum, și a produs un rezultat satisfăcător.

Prânzul cel mare al Carții în cinstea plenipotențiarilor s'a hotărât să fie sămbăta viitoare.

Berlin, 9 Iulie.

Reprezentantul Persiei a aderat la hotărârea Congresului prin care orașul Kotar este cedat Persiei. Această chestiune s'a lămurit prin urmare.

Congresul va regula astăzi punctele de amănunte ale chestiunii Batumului. Punctul principal s'privitor la hotărnicirea Lazistanului, al cărui locuitori nu vor să fie alipii la Rusia.

Plenipotențiarul englez n'a făcut nicio împărțire Congresului asupra treburilor Cipruului. Plenipotențiarul francez și italianii s'a uitat foarte mult asupra deservirii turco-rușeză, ce s'a publicat spre a da satisfacere opiniei naționale în Anglia, care se interesează de chestiunea Batumului prin succesele căpătate în alte puncte.

Nu se crede ca lord Beaconsfield să se întoarcă Vineri la Londra.

Viena, 9 Iulie.

Se telegrafiază din Berlin către „Coresep. Politică”:

„Chestiunea Batumului s'a discutat mereu cu putere între marchizul de Salisbury și contele Șavalof; lordul Beaconsfield păstrează atitudinea de mijlocilor împăciuitoare.

„Ieri seara nu era încă statornicită înțelegerea; se crede ca toate acestea că Rusia va primi în Asia teritoriul a cărui chestiune era stipulată prin tratatul de la San Stefano, cuprinzând Karsul, Ardahanul și Batumul, afară de Baiazid, la care a renunțat Rusia de mai înainte.

„Rusia a făcut și ea Engliterii concesia de a renunța la cea mai mare parte din ținuturile locuite de Lazii.

„Congresul a decis ieri cedarea orașului Kotar către Persia, și a lămurit chestiunea armeneză, înlocuind controlul rusesc asupra Armeniei printr'un control european. A statornicit apoi hotărnicirea saugaeului Sofiei, printr'o învoială între Austria, Englitera și Rusia.

Roma, 9 Iulie.

„Diritto”, vorbind de cedarea insulei Cipru, zice:

„O nouă chestiune a ieșit la iveală de ieri. Această chestiune pune în joc interesele puterilor mediterane, cărora li se va lăsa fără îndoială timpul și libertatea de a se gândi înainte de a se rosti asupra tractatului de la 4 Iunie.”

Berlin, 9 Iulie.

Se confirmă cu desăvârșire că dărănarea întăririlor Batumului n'a fost obiectul nici unor discuții în sinul Congresului.

Se crede că Congresul își va isprăvi mâine lucrările. Se va începe apoi citirea articolelor tratatului de pace, care se va isprăvi joi și se va ieși sămbăta.

Londra 9 Iulie.

Camera Comitelor. — D. Bourke, sub secretar de stat la Foreign Office, răspunzând la o întrebare a d-lui Forster, zice că ratificarea englezească a convenției încheiată cu Turcia, a fost trimisă la Constantinopol de mai multe zile.

D. Layard a înconștințat la 8 iulie pe guvernul englezesc că totul s'a regulat, și că d. Baring a plecat din Constantinopol cu un firman al Sultanelui.

Guvernul n'a fost înconștințat oficial cumcă convenția a fost notificată formal celorlalte puteri.

Constantinopol, 9 Iulie

D. Baring a plecat ieri. D. Gallena, corespondentul ziarului „Times”, a primit poruncă să plece din Turcia, din pricină că a publicat niște articole d-făimătoare.

BIBLIOGRAFIE

G. L. Frolo, — Utilitatea Studiilor neolatine, prelegere ținută la facultatea de litere din București, pentru inaugurarea cursului de istoria literaturilor neolatine.

N. Scurtescu, Istoria Românilor pentru clasele primare, în editura librăriei Luis, str. Lipsican.

St. C. Mihălescu. — Industria și Resbelul, studiu de sociologie. Sumarul: O introducere sociologică; Resbelul; Raportul științific dintre resbelul și industrie; Politica resbelului; Partea lui estetică; Guvernele în resbele; O notă a d-lui de Bismarck; Prologii sociologice; Industria înaltă a resbelului; Generalii și cultura militară; Un cuvânt despre Plevna; Concluzie; Industria mecanică; Drumurile de fier în resbele; Legi sociologice; Industria chimică; Un rău care a produs mult bine; Schițe istorice asupra prafului de pușcă și perfecționării armelor; Artileria la Români; Liniile mari istorice; Cum a schimbat praful de pușcă starea socială și politică a Europei; Raporturile politice și sociale dintre resbel și industrie; Viitorul.

Dr Felix, — Raport general pe 1877 asupra serviciului sanitar al orașului București.

Mme Olympe N. de Bertier. — Chronique humanitaire et réparatrice sur les ambulances et hôpitaux roumains, pendant la campagne de Bulgarie, 1877—78; première partie, première édition. Prix: 4 frs. La deuxième partie sous presse, pour paraître le 15 juillet 1878.

N. Blaremborg, Guvernarea și Guvernarea, scriere politică; a doua ediție cu o prefață a autorului către editor.

ceastă instituție sunt de notorietate publică, și ori ce amănunțim am mai voi să enumerăm în această privință. ar fi un palid reflect pe lângă binele public, simțit de la înființarea sa și până astăzi.

Este, prin urmare, de o imperioasă datorie a fie cărui bun român, să se intereseze la dezvoltarea și la prosperitatea acestui măreț stabiliment filantropic, creat din sublima sulețească plecare a acelor generoși boieri vechi ai țării, cari, inaripați de un avânt patriotic și bine-făcător, au trezit nobile stimulente în presentele generațiuni, printre cari se mai găsește ființe bine inspirate, ce nu incetează zilnic a da probe strălucitoare de mărinimie și umanitate, depunând generosul lor obol pe altarul virtuții!...

Plecând deci din acest punct de vedere, credem a aduce un serviciu publicului, în genere, și instituției, despre care vorbim, în specie, când ne propunem a desveli câteva părți din sistemul ei de administrație, părți, ce neapărat sunt de un vital interes pentru existența acestui stabiliment.

Se afirmă, că Epitropia Casei Sf. Spiridon din Iași a proiectat și este pe punctul de a realiza chiar, un mare împrumut de bani, pentru scopul de a achita mai multe datorii, ce Epitropia a contractat în diferite ocazii, silită fiind, se zice, la acest împrumut, din cauza neîncașărilor la timp a impenselor veniturii de cari dispune. Duce informațiunile ce avem, împrumutul urmează a se contracta cu o bancă de credit fonciar, în niște condițiuni nu numai oneroase, dar chiar ruinătoare acestui instituției, ipotecând proprietățile sale, cari, dupe așezăminte, sunt destinate a sta nealienabile. Chiar dacă, contra dispozițiilor testatorilor, proprietățile Epitropiei s'ar putea înstrăina — (câci în cazul neplății la termen, ipoteca presună înstrăinarea) — dacă chiar acest fapt s'ar îndeplini, ne întrebăm: care este necesitatea, ce silește pe Epitropia a recurge la o asemenea desastroasă procedură? Și pentru ce mai puțin în curent cu bugetul veniturilor Epitropiei, este cunoscut, că acest stabiliment dispune de nemărginite mijloace, suficiente a subveni filantropicele sale misiuni, și că prin urmare, de și nu ar fi avut loc necesitatea de a se crea asemenea datorii, totuși, dacă niște atunși datorii există, ele pot fi cu ușurință acoperite, nu numai prin reducerea cheltuelilor inutile, dar chiar și prin acele sume de bani, ce Epitropia are de încasat și chiar stău neincasate din împrejurări misterioase pentru public!...

„Monitorul oficial” cu No. 106, de la 14 maiu anul curent, conține darea de seamă a ședinței Senatului, în care s'a desbătut chestiunea împrumutului proiectat de Epitropia Sf. Spiridon, desbătute, la care au participat mai cu osibere d-nii senatorii Bosianu, Lahovari, Cămarășescu, Leca, etc. susținând, într'un mod, pe cât de energetic, pe atât de logic, opiniuni contrare realizării acestui împrumut, care a fost respins cu o mare majoritate de voturi și asupra cărui Camera legislativă a trecut cu o neiertată ușurință. Felicitând pe distinșii oratori din Senat, cari au combătut, cu atâta iubire de dreptate, propunerea de împrumut, suntem fericiți a constata, că votul Senatului, în această chestiune, a produs în toată țara cea mai vine satisfacere și unanimă aprobare a opiniei publice!...

Este bine cunoscut, că mai toate bogățiile acestei Epitropii se compun din moșii, a căror arendă servește la întreținerea spitalelor, și că, prin urmare, dacă arendele nu se plătesc, sau nu se încasează regulat, de sigur că din acest moment, nici cheltuelile nu se pot preîntemina. Tot răul stă aci: arendașii sunt toleranți a plăti niște sume și nelăsate dobânzi pe câșturile ce datoresc pentru ani mulți din trecut, și această nelegiuță păsuială a redus pe Epitropia ca să își ipotেকেze astăzi proprietățile, pentru a plăti datorii

ce a făcut, silită din cauza nelăcăsării la timp a veniturilor ei! Naște deci întrebarea: dacă Epitropia ar fi căutat să execute cu strictețe plățile contractelor, în cari nu se stipulează păsueli arendașilor, ar fi fost oare silită astăzi să își emaneteze moșile, și astfel să devieze de la principiul de nealienabilitate înscris de donatori în dispozițiile lor testamentare?... Dar apoi datorii există, și prin urmare, trebuie să plătească; și vedem, în trecut însă, dacă ele nu s'ar putea achita și prin alte chipuri, de cât acei al înstrăinării proprietăților!

De la începutul resbomului orientat, Epitropia a pus, la dispozițiunea răniților ostași ruși, jumătate din numărul crivatelor din spitalele sale, mărginindu-se a întreține pe computerul ei numai cealaltă jumătate din acest număr. În intervalul de un an și mai bine această împrejurare a adus epitropiei immense economii, fără ca, în același timp, populațiunea română să sufere mult lipsa acelor crivate ocupate de răniții ruși. Afară de această economie, ce s'ar putea continua încă un oare-care timp determinat, epitropia mai poartă și alte netrebnice cheltueli, cari suprimându-se, ar reduce un foarte mare beneficiu acestei case. Așa, de exemplu, s'ar putea face încă o foarte mare economie prin suprimarea diurnelor epitropilor, cari totdeauna trebuiesc aleși dintre acele persoane ce nu au nevoie și nici s'ar umili să primească a fi salariate atât din punctul de demnitate personală, cât și din acela că în orașul nostru, vechia și ilustră capitală a Moldovei, se găsește încă persoane desinteresate, cari pentru prestigiul epitropiei și al Iașului, nu ar accepta tristul rol de lefegii bugetari. Desființarea nămolului de lefegii subalterni, care ocup funcțiuni zadarnice și împovărașe pentru buget, ar fi încă o nespășă economie.

Nefolositoarele cheltueli, ce se fac cu întreținerea corului vocal, încă s'ar putea mult reduce și desființa chiar. Corul este o musică de lux, și numai pentru serbări și ceremonii, destinate serviciului divin al catedralei, care posedă un conservator special în acest scop, și dar nici cum n'ar trebui să intre în cheltuelile unei biserică de spital, cum este cea a Sf. Spiridon. Chestiunea întreținerii preoților încă poate constitui un punct principal de economie; căci, pe când la Metropolie, la monastirea Golia, Tref-Erarchi etc., persoanele sacerdotale sunt remunerate într'un mod foarte deprețiat, slujbașii altarului Sf. Spiridon, de la egumen și până la cel din urmă, sunt gradual plătiți într'un mod prea oneros pentru casă. Reducțiunea bine chibzuită a acestor sinecure și a altor cheltueli zadarnice, ce ne scapă pentru moment, ar contribui foarte mult spre ușurarea greutăților financiare, și în consecință, ar înlătura cu desăvârșire împrumutul ce se proiectează astăzi.

Pe lângă foloasele materiale, ce s'ar putea trage din luarea măsurilor mai sus citate, apoi încrederea publică, asigurată prin o asemenea procedură, ar căpăta un avânt mai puternic și astfel generoasele exemple de odinioară ar continua să se repete: afacerile epitropiei năzuind a merge pe calea rușiei și a decadenței, ar face ca toți donatorii să regrete mărinimia lor și să gonească ori-ce sentiment de umanitate din inima acelor cari ar fi inspirați pe viitor cu intenții nobile pentru acest stabiliment.

O datorie de conștiință, pe de o parte, respectul și recunoștința ce se datorește mărețelor umbre ale donatorilor din trecut, pe de altă parte, ne-a silit a espune, atât împrejurările critice ale situației acestei case, precum și câte-va chipuri de îndreptare, spre a fi aduse la cunoștința și aprecierea guvernului și a celor ce au înalta misiune a conduce destinația acestui azil bine-făcător, a cărui menire este o adevărată providență pentru omenirea suferindă! — Gr. —

(Presă).

boarea, de a fi cele d'antăi ocupate de Austria, iar cele din urmă blestulate ca câte un ciolanăș, și respinării bietului Turc, pus la mează d'antăi între Rusia și Anglia și apoi cu Austria, având de nun mare această logodnă a popoarelor de nord pe principele Bismark. Mărinimia că, după modestele noastre creșterii, opera de la Berlin este vită de o ftisă nășă de accentuată, căt zilele sale vor fi numărate fie-ce deschidere de primăvară, dieta va trebui să i se administreze cu cea mai mare pază tot medic ca principele Bismark spre o putea duce de astăzi pe mâne. Congresul n'a îndestulat nici asurațiunile Orientului, nici interesele proprii. Ca opera diplomaților să se temeinică câtă să aibă o bază: ar regulare pe popoare și pacinica dezvoltare, ori regularea pe moarhii său absorbirea lor. Cu chestiunea Orientului nu sunt de cât 2 soluțiuni: ori trebuie să se suprimă, ori trebuie să se renască. Ori-ce altă solire este paliativ, este întârziare, fără remediare.

Congresul n'a suprimat nici Turcia, nici n'a dat satisfacere și conștințim de dezvoltare popoarelor, erecți legitimi a Orientului. A făcut un mixtum compositum dictat de interese materiale, de griji grăbite de pace face o pace cu orice preț, fie chiar numai și pentru câțiva ani. O dată chestiunea pusă pe acest povârniș, ea luată aspectele și soluțiunile cele mai ciudate: aci popoare strimbatite, dincolo alteile siluite: aci moarhii nemulțumite, dincolo alteile mângite și nimeni mulțumit, ar cu toate acestea Congresul nu a lipsi a primi felicitările binefăcătoarelor opere ce a dat omenirii ! Sărmană emblemă a mângăierilor omenestii!

„Vocea Cov.”

O privire asupra administrației spitalelor Sf. Spiridon din Iași

Iași, 24 Iuliu, 1878.

Se știe că cea mai mare și mai umanitară instituție de binefacere, pentru omenirea suferindă din Moldova, este, fără contestare, instituțiunea spitalelor Sf. Spiridon din Iași, a căror ramificațiuni filantropice se întind mai în toate județele României de dincoace de Milcov. Menirea și rezultatele produse de a-

în vremile primigenie, fie din cele mai moderne, fie din țările cele mai vecinate, fie din acele cari sunt mai depărtate 1).” Iar unul din poezii lor, cântă: „Poporul meu este acesta, poporul meu cel mare, care și trăiește zilnic pe copii din sinul său a să aducă în casă popoarele din toate limbile, și iată la densul un spaț unde rezună într'un chip miunat o convorbire universală.”

Es ist mein Volk, das grosse,
Das sendet täglich aus
Die Bith aus seinem Schoos,
Zu führen in sein Haus
Die Völker aller Zungen,
Und wunderbar erklingen
Ist da ein Weltgespräch beim Schmaus.
(Rückert).

Toate acestea, veți întâmpina d-voastră, ne esplică pentru ce națiunile studiază literaturile altora în genere, dar nu ne esplică anume referența de care se bucură mai prețutindenea literaturilor romanice. Răspunsul se află în istoria însăși a literaturii și a civilizațiunii.

(Va urma).

1) Scherr: Allgemeine Geschichte der Litteratur Stuttgard, 1869, p. 4.

